

Instrukcija elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojuma pēc pieprasījuma klasificēšanai

Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā un Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvā 2010/13/ES (2010.gada 10.marta) "Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva" (turpmāk arī – Direktīva) līdzās televīzijas apraidei (televīzijas lineārajiem pakalpojumiem) par audiovizuāliem mediju pakalpojumiem uzskatāmi arī elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumi pēc pieprasījuma. Tā kā elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumi pēc pieprasījuma ir tehnoloģiski jauns elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu veids, Padome izdod šo instrukciju nolūkā veicināt vienotu izpratni par normatīvo aktu piemērošanu elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu pēc pieprasījuma klasifikācijā. Šajā instrukcijā ir iekļautas vadlīnijas Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes darbiniekiem, kuras ievērojamas, veicot elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu sniedzēju pārbaudi. Katrā no izdalītajām instrukcijas sadaļām ir norādīti pārbaudē apskatāmie kritēriji, kas ļauj izdarīt secinājumu par to vai pārbaudītais pakalpojums uzskatāms par elektroniskā plašsaziņas līdzekļa pakalpojumu pēc pieprasījuma. Instrukcijas noslēdzošajā sadaļā iekļauts neizsmelošs elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu pēc pieprasījuma veidu uzskaitījums. Visi instrukcijā norādītie kritēriji nav kumulatīvi un elektroniskā plašsaziņas līdzekļa sniegtais pakalpojums var tikt uzskatīts par pakalpojumu pēc pieprasījuma arī neizpildoties kādam no instrukcijā norādītajiem kritērijiem un pretēji. Šādā gadījumā, veicot pārbaudi, atkāpes no instrukcijas īpaši jāpamato. Nozīmīgākais pakalpojumu pārbaudes kritērijs ir elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu pēc pieprasījuma būtība, jeb tas, ka tie ir "līdzīgi televīzijai".

Katra pakalpojuma pārbaude veicama individuāli, izvērtējot šajā instrukcijā norādītos kritērijus, kā arī nepieciešamības gadījumā īpaši izvērtējot pakalpojuma mērķi un tā atbilstību elektroniskā plašsaziņas līdzekļa pakalpojuma mērķim.

I Pakalpojuma mērķis

1. Pakalpojumi paredzēti, lai tos saņemtu plašas sabiedrības nozīmīga daļa un tiem var būt skaidri izteikta ietekme uz to (Direktīvas preambulas 21. apsvērumš);
2. Tie konkurē attiecībā uz tā paša skatītāju loka iegūšanu kā televīzijas apraide un skatītājs var saprātīgi paļauties, ka šie pakalpojumi ir pakļauti regulēšanai (Direktīvas preambulas 24. apsvērumš);
3. Konkrētā tirgus (tirgus, kurā konkurē televīzijas apraide ar audiovizuāliem pakalpojumiem pēc pieprasījuma) novērtēšana no pakalpojumu savstarpējās aizstājamības viedokļa

(alternatīvi pakalpojumi informācijas, izklaides un izglītošanas nodrošināšanai audiovizuālo mediju pakalpojumu jomā).

II Pakalpojuma pieejamība pēc pieprasījuma

4. Elektroniskā plašsaziņas līdzekļa audiovizuāls pakalpojums pēc pieprasījuma ir pieejams galalietotāja iekārtā paša izvēlētā laikā un vietā;
5. Elektroniskā plašsaziņas līdzekļa audiovizuāls pakalpojums pēc pieprasījuma un aplūkojamais saturs ir pieejams pēc galalietotāja pieprasījuma (izvēles).

III Efektīva kontrole (redakcionālā atbildība)

6. Raidījumu (t.sk. filmas, seriāli, informatīvi raidījumi un citi audiovizuāli darbi) izvēle (*Selection*)
 - a) Pakalpojuma pēc pieprasījuma sniedzējam ir iespēja izdarīt izvēli par izplatāmajiem raidījumiem un šī izvēle tiek īstenota (redakcionālā veidā).
 - b) Pēc šī pakalpojuma pēc pieprasījuma katalogā izvēlētajiem raidījumiem konkrēto pakalpojumu var atšķirt no citiem līdzīgiem pakalpojumiem.
 - c) Būtiska nozīme ir pakalpojuma (komunikācijas) raksturojumam (*communication characteristics*), proti, pakalpojuma galvenajam mērķim pēc būtības piedāvājot televīzijas apraidei līdzīgu pakalpojumu.
7. Raidījumu organizācija katalogos (*Organisation*)
 - a) Atsevišķi raidījumi izvēlēti nolūkā noformēt vienotu pakalpojumu, kurā raidījumu redakcionālais izvietojums (iekļāvums) ir līdzīgs televīzijas apraidei.
 - b) Izvietotā satura strukturizēšana pēc satura kritērijiem (žanriem), izvietotā satura komentēšana un vērtēšana, kā arī redakcijas padomi (*tips*), ko piedāvā pakalpojuma sniedzējs.

IV Pakalpojums publiska pieejamība

8. Pakalpojumi ir publiski pieejami, izmantojot elektronisko sakaru tīklus (par maksu vai bez maksas). Pakalpojums paredzēts plašai sabiedrībai, ne tikai individuāliem lietotājiem.

V Pakalpojuma sniedzēja atrašanās Latvijas jurisdikcijā

9. Latvijas jurisdikcijā ir pakalpojumu pēc pieprasījuma sniedzēji, kuru (Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 3.pants):
 - a) valde atrodas Latvijā un redakcionālie lēmumi tiek pieņemti Latvijā;
 - b) valde atrodas Latvijā, bet redakcionālus lēmumus pieņem citā Eiropas Savienības vai Eiropas konvencijas par pārrobežu televīziju dalībvalstī, bet nozīmīgākā darbaspēka daļa strādā Latvijā;
 - c) valde atrodas Latvijā, bet redakcionālus lēmumus pieņem citā valstī, kura nav Eiropas Savienības dalībvalsts, bet nozīmīgākā darbaspēka daļa strādā Latvijā;

- d) elektroniskā plašsaziņas līdzekļa darbaspēka nozīmīgākā daļa neatrodas Latvijā, taču elektroniskais plašsaziņas līdzeklis veic saimniecisko darbību Latvijā un tas pirmo reizi savu darbību uzsācis saskaņā ar Latvijas tiesību aktiem, ievērojot nosacījumu, ka tas uztur stabilu un efektīvu saikni ar attiecīgās Latvijas ekonomiku;

VI Pakalpojumi, kuri uzskatāmi par elektroniskā plašsaziņas līdzekļa pakalpojumiem pēc pieprasījuma

10. Turpmākais (neizsmelošs) uzskaitījums iekļauj piemērus par dažādu veidu pakalpojumiem, kuri uzskatāmi par elektroniskā plašsaziņas līdzekļa pakalpojumiem pēc pieprasījuma, gadījumā, ja atbilstoši šīs instrukcijas ievadam, izvērtējuma gaitā nav secināts pretējais:
- a) Par pakalpojumu pēc pieprasījuma Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma izpratnē uzskatāmi arī tādi internetā sniegti pakalpojumi, kuru sniegšanai nav izveidota atsevišķa pakalpojuma vietne, bet audiovizuāla satura izplatīšanai tiek izmantotas video koplietošanas platformas, ja šāda audiovizuāla satura mērķis ir konkurēt attiecībā uz tā paša skatītāju loka iegūšanu kā televīzijas apraidei un tie veic uzdevumu informēt, izklaidēt un izglītēt plašu sabiedrību. Noteikumi par elektroniskā plašsaziņas līdzekļa pakalpojumiem pēc pieprasījuma nav attiecināmi uz lietotāju izveidotu saturu (*user generated content*) video koplietošanas platformās, ja lietotāja veidota kataloga mērķis nav konkurēt televīzijas pakalpojumu tirgū.
 - b) Par elektroniskā plašsaziņas līdzekļa pakalpojumu pēc pieprasījuma uzskatāmas laikrakstu (arī interneta ziņu lapas) interneta vietņu sadaļas, kurām ir autonomas raksturs. Proti, gadījumā, ja video materiāli, kas izvietoti laikraksta interneta vietnē nav saistīti tikai ar laikraksta žurnālistisko darbību un nav uzskatāmi par žurnālistikā (rakstiskā) materiāla papildinājumu, šādas laikrakstu interneta vietnes sadaļas uzskatāmas par elektroniskā plašsaziņas līdzekļa pakalpojumu pēc pieprasījuma. (*Sk. Eiropas Savienības tiesas 2015.gada 21.oktobra spriedumu lietā C-347/14 New Media Online GmbH v. Bundeskommunikationssenat.* Pieejams: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=170123&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=413527>.)
 - c) Par elektroniskā plašsaziņas līdzekļa pakalpojumu pēc pieprasījuma uzskatāmi pakalpojumi, kuri pieejami interneta vietnēs vai izvēloties sevišķu televīzijas pieslēgumu, kas ļauj skatītājam katalogā iekļautos raidījumus apskatīt to izvēlētā laikā.
 - d) Audiovizuāla satura vietnes vai lietotnes (vai šādu vietņu vai lietotņu atsevišķas sadaļas), kuras salīdzināmas ar televīzijas apraidē piedāvātajiem elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu žanriem un formātu.

VII Instrukcijas sagatavošanā izmantotie avoti

1. Eiropas Parlamenta un Padomes 2010.gada 10.marta Direktīva 2010/13/ES “Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva”;

2. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2010.gada 28.jūlijs, Nr.118;
3. Susanne Nikoltchev, Ed., IRIS Special: Editorial Responsibility., Strasbourg: European Audiovisual Observatory, 2008;
4. On-demand audiovisual markets in the European Union. Final report. A study prepared for the European Commission DG Communications Networks, Content & Technology. Pieejams:
http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/cf/dae/document.cfm?doc_id=6352;
5. Eiropas Savienības tiesas 2015.gada 21.oktobra spriedumu lietā C-347/14 New Media Online GmbH v. Bundeskommunikationssenat. Pieejams:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=170123&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=413527>